

Zrównoważony rozwój w RPO Dolnego Śląska

Analiza wdrażania funduszy UE

Krzysztof Smolnicki / współpraca Sabina Lubaczewska
Fundacja EkoRozwoju

Głuchołazy, 25 marca 2013

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU
WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Metodyka

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 (RPO WP) z 2007 i 2011
- Szczegółowy Opis Priorytetów (URPO) z 2008 i 2013
- Sprawozdanie roczne z realizacji RPO W0 za rok 2011 z załącznikami
- Listy projektów kluczowych, dokumenty konkursowe i in. ze stron internetowych RPO
- wywiady telefoniczne i e-mailowe z pracownikami Urzędu Marszałkowskiego
- **Ocena wg jednego schematu dla wszystkich RPO**

Zrównoważony rozwój w założeniach RPO

- (+) Deklaracje związane z uwzględnianiem idei rozwoju zrównoważonego pojawiają się w dokumencie RPO WO, ale nie są szczególnie akcentowane,
- (+) Duży nacisk na racjonalne wykorzystanie energii, efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii oraz promocja rozwiązań ograniczających ilość dwutlenku węgla i łagodzenie oraz adaptację do zmian klimatycznych, zrównoważony transport
- (-) Na poziomie deklaracji nie ma w ogóle mowy o działaniach z zakresu edukacji ekologicznej,
- (-) Ochrony przyrody potraktowane zostały bardzo pobieżnie (bez konkretnych deklaracji dot. niezbędnych działań w tym zakresie), mimo wskazania na unikatowość zasobów naturalnych regionu

Zrównoważony rozwój w opisach priorytetów 1/2

(+) działania prośrodowiskowe są możliwe w 4 spośród 7 osi priorytetowych RP; jedna oś bezpośrednio dedykowana ochronie środowiska

(+) zapisy RPO umożliwiają potencjalnie finansowanie rozwoju infrastruktury kolejowej i komunikacji miejskiej, ścieżek rowerowych, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony przeciwpowodziowej, rekultywacji obszarów zdegradowanych, odnawialnych energii oraz efektywności energetycznej

(+) w ramach działań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej wymieniane są przedsięwzięcia dotyczące renaturyzacji dolin rzecznych,

Zrównoważony rozwój w opisach priorytetów 2/2

(+) RPO umożliwia potencjalnie dofinansowanie działań dotyczących ochrony bioróżnorodności w obrębie szerokiego i dobrze przygotowanego merytorycznie wykazu możliwych do dofinansowania projektów; możliwe również wsparcie dla infrastruktury dodatkowej służącej celom ochrony przyrody,

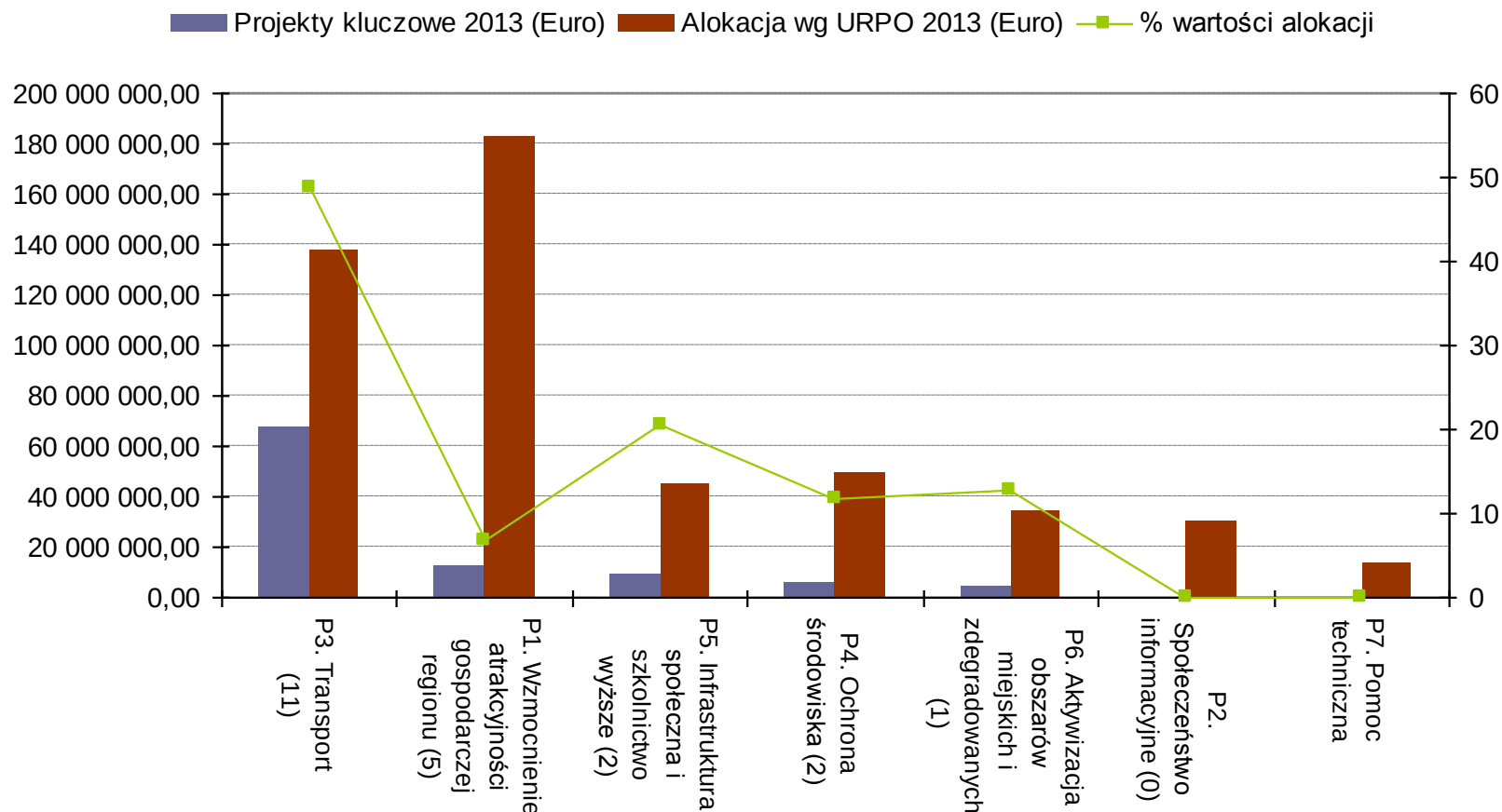
(+) szerokie wsparcie dla efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii, zarówno w wydzielonym działaniu RPO, jak w ramach możliwości realizowania komponentów dotyczących energii w ramach innych działań

(-) brak wsparcia dla linii kolejowych

Zrównoważony rozwój w kryteriach wyboru

- (-) na liście projektów kluczowych nie znalazł się żaden projekt bezpośrednio odnoszący się do kwestii ochrony przyrody i środowiska, ani też żaden bezpośrednio dotyczący zrównoważonego transportu czy efektywności energetycznej (energetyka przyjazna środowisku)
- (-) wśród projektów kluczowych dominują projekty dotyczące budowy i rozbudowy dróg i mostów - 10 projektów na 21 z listy, które stanowią blisko 50% alokacji w priorytecie „Transport”
- (+) mechanizm społecznych konsultacji projektów kluczowych w zakresie ważności przedmiotowych inwestycji dla regionu

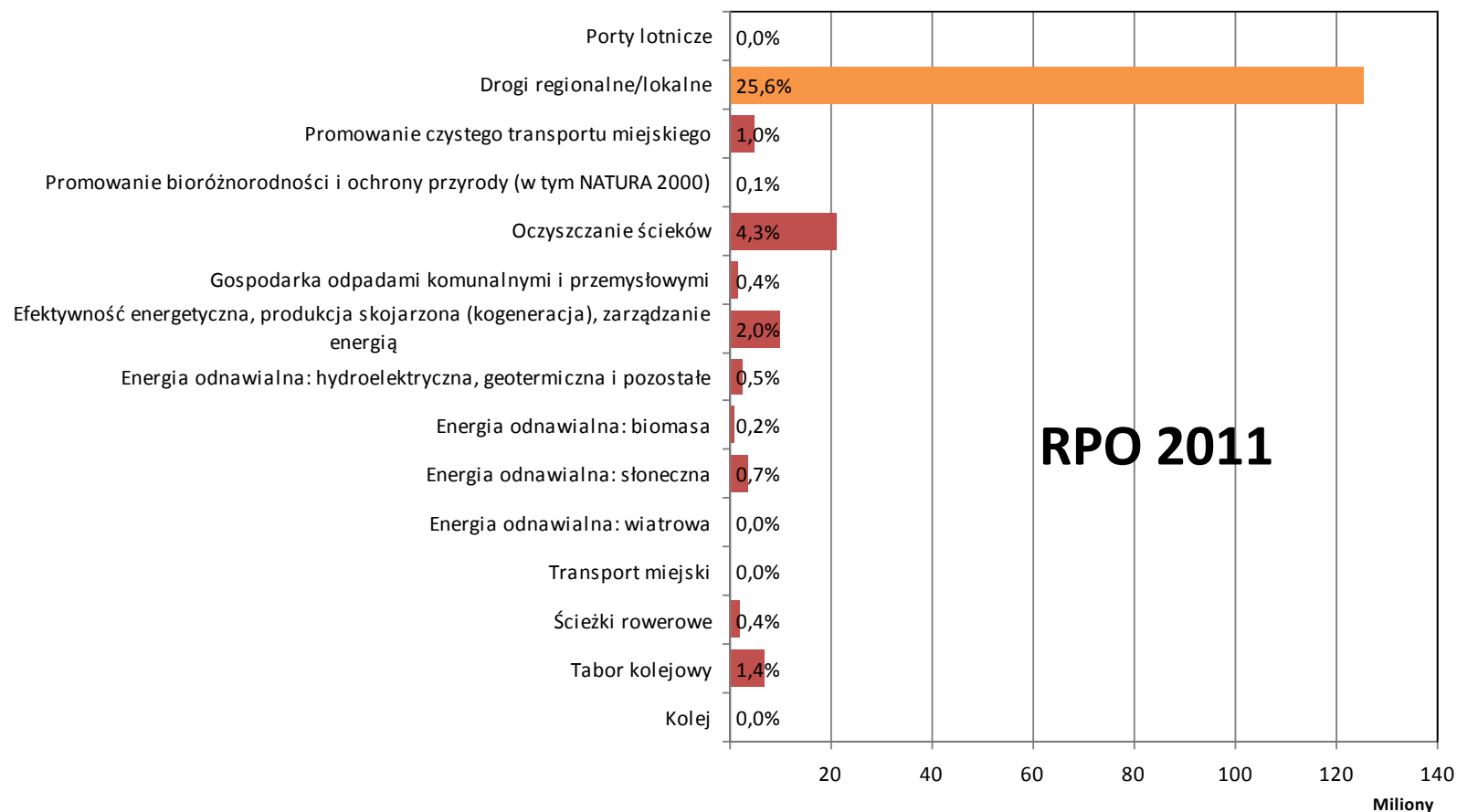
Zrównoważony rozwój w projektach kluczowych

Zrównoważony rozwój w projektach kluczowych

- (-)** na liście projektów kluczowych nie znalazł się żaden projekt bezpośrednio odnoszący się do kwestii ochrony przyrody i środowiska, ani też żaden bezpośrednio dotyczący zrównoważonego transportu czy efektywności energetycznej (energetyka przyjazna środowisku)
- (-)** wśród projektów kluczowych dominują projekty dotyczące budowy i rozbudowy dróg i mostów - 10 projektów na 21 z listy, które stanowią blisko 50% alokacji w priorytecie „Transport”
- (+)** mechanizm społecznych konsultacji projektów kluczowych w zakresie ważności przedmiotowych inwestycji dla regionu

Alokacja środków na zrównoważony rozwój

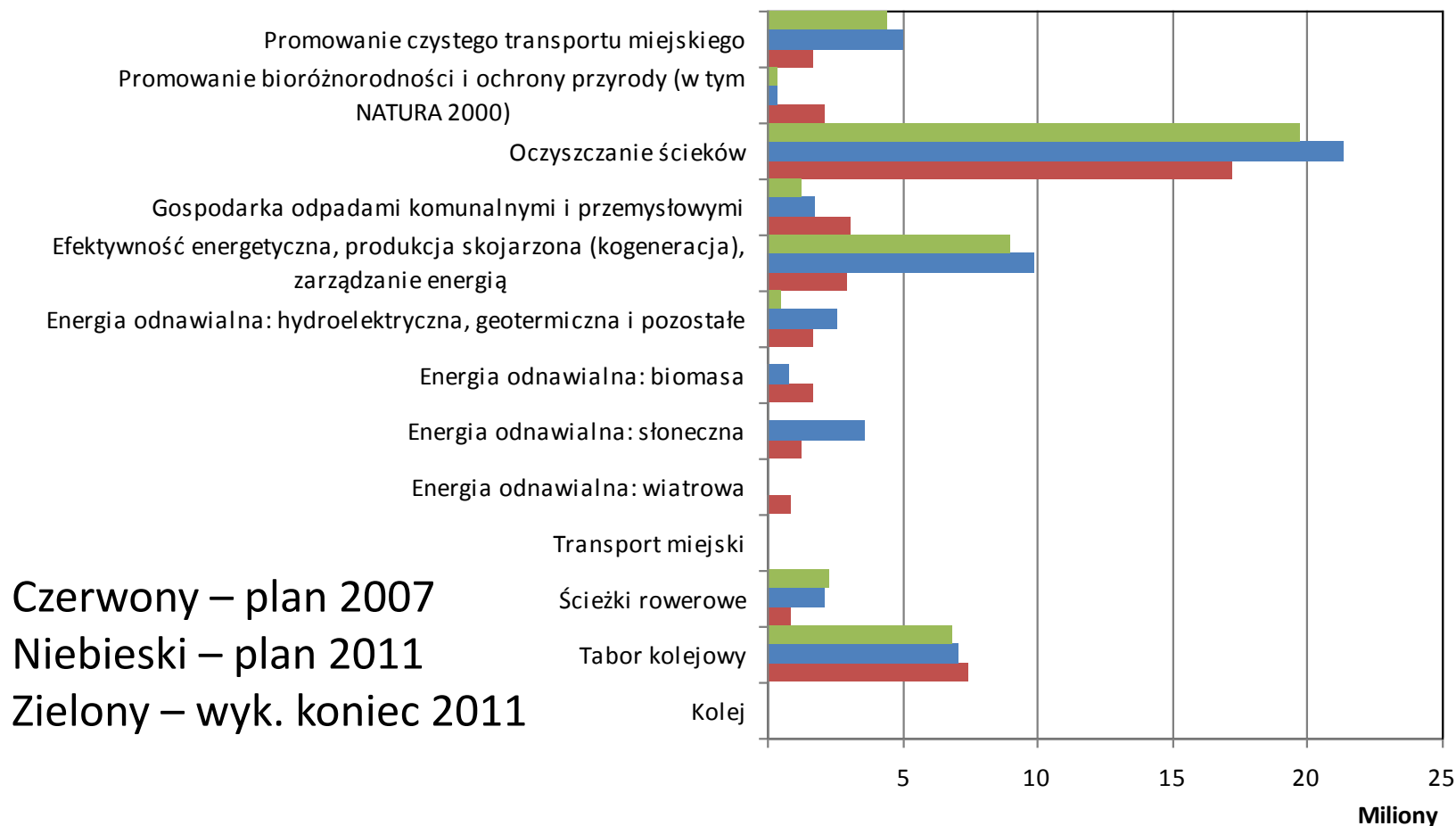
Alokacja środków na zrównoważony rozwój

- (+) wzrost sumarycznej alokacji na działania prośrodowiskowe, przy istotnym procentowo wzroście wsparcia dla efektywności energetycznej i działań dotyczących transportu miejskiego
- (-) dominacja wsparcia dla rozwoju dróg w porównaniu do wsparcia transportu zrównoważonego (kolej i komunikacja miejska) oraz ogółem działań prośrodowiskowych
- (-) znaczące ograniczenie wsparcia dla ochrony bioróżnorodności
- (-) brak wsparcia dla linii kolejowych

Wskaźniki

- (+) niezmniejszanie pierwotnie zakładanych wskaźników na poziomie działań i niezmienianie poza drobnymi wyjątkami przyjętych wskaźników**
- (+) adekwatne pod względem możliwości oceny efektywności programu wskaźniki dla części działań "środowiskowych": gospodarki wodno-ściekowej, odpadowej, energii odnawialnej**
- (+) w stosunku do pierwotnej wersji wskaźników z 2007 r. w działaniu transport publiczny odjęto wskaźnik liczby ludności obsługiwanej przez lokalny port lotniczy**
- (+) wzrosły wartości docelowe wskaźnika liczba projektów z zakresu energii odnawialnej z 8 do 16 (względem pierwotnej wersji wskaźników)**
- (+/-) wzrost wartości docelowej wskaźnika łączna powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów (z 1,9 ha do 9 ha)**
- (+) wzrosły wartości docelowe wskaźnika liczba projektów z zakresu energii odnawialnej z 8 do 16 oraz wskaźnika liczba projektów mających na celu poprawę jakości powietrza (z 2 do 41)**
- (+) brak wskaźnika liczba wybudowanych/przebudowanych składowisk odpadów**

Stan wdrażania RPO - wydatki

Stan wdrażania RPO – zaawansowanie rzeczowe

Pozytywy :

- (+) duże zakontraktowanie rzeczowe środków na zakupu taboru komunikacji publicznej - 316,7% (38 sztuk względem planowanych 12),
- (+) oczyszczanie ścieków - 202,5% (podpisano umowy na 23 wobec oczekiwanych 9 projektów);
- (+) powierzchnia terenów zrekultywowanych 1500%, przy czym zakładano wskaźnik 0,01 km²;
- (+) liczba osób objętych systemem zagospodarowania odpadów na poziomie 131,7% (40827 osób / w 6 na 3 projekty);
- (+) liczba osób zabezpieczonych przed powodzią na poziomie 100% (48 713 osób);

Stan wdrażania RPO – zaawansowanie rzeczowe

Negatywy :

- (-) dodatkowa moc produkcji energii ze źródeł odnawialnych została do końca 2011 roku zakontraktowana na poziomie 29,6%; w rzeczywistości 6,1% (z oczekiwanych 4,25 MW) - podpisano umowy na 1 z 16 zakładanych projektów
- (-) zakontraktowana łączna powierzchnia obszarów na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemu osiągnęła 58,3% z zakontraktowanych 9 ha, przy czym podpisano umowy na 7 na 6 zakładanych projektów

Bioróżnorodność (kategoria 51) +

- (+) szeroki katalog możliwych typów działań dotyczących ochrony przyrody, jednak (-) zabrakło możliwości wsparcia planów ochrony) oraz szeroka lista potencjalnych beneficjentów,
- (+) szeroka lista potencjalnych beneficjentów (adekwatna do potrzeb),
- (+) wydzielona alokacja na projekty proprzyrodnicze,

Bioróżnorodność (kategoria 51) -

- (-) DRASTYCZNE** zmniejszenie alokacji na działania dotyczące bioróżnorodności na stosunkowo wczesnym etapie realizacji RPO WO (bez wystarczająco uzasadnionych podstaw)
- (-) brak** zastosowania mechanizmu cross-financing umożliwiającego uzupełniające dofinansowanie miękkich działań - typu szkolenia, promocja,
- (-) brak** systemowego wsparcia dla zapewnienia udziału własnego (np. przy udziale WFOŚiGW),
- (-) potrzeba** wykonywania skomplikowanych i kosztownych studiów wykonalności, uwzględnienie kosztów koordynacyjnych na niskim poziomie, utrudnienia w zaliczkowaniu projektów.

Stan wdrażania RPO

- (+) wysoki poziom realizacji w aspekcie finansowym i rzeczowym został osiągnięty dla działań z zakresu oczyszczania ścieków
- (+) wysoki poziom realizacji osiągnięto dla działań z zakresu ścieżek rowerowych, taboru kolejowego, efektywności energetycznej, promowania czystego transportu miejskiego
- (+) stosunkowo wysoki poziom zakontraktowania w umowach osiągnięto dla projektów dotyczących gospodarki odpadami i ochrony przed powodzią
- (-) niski jest poziom realizacji i zakontraktowania dla projektów z zakresu energii odnawialnych
- (-) znacząco małe wydatkowanie środków na ochronę bioróżnorodności w porównaniu do założeń z 2007 roku (w związku z ograniczeniem alokacji)

Podsumowanie / rekomendacje 1 / z 3

Dla zrównoważonego rozwoju oraz działań proekologicznych:

- zlikwidowanie niekorzystnych dysproporcji wsparcia dla transportu przyjaznego środowisku (kolej, komunikacja miejska, rowery) w porównaniu do dofinansowania dróg,
- zapewnienie większego poziomu wsparcia dla projektów prośrodowiskowych ze szczególnym uwzględnieniem ochrony przyrody oraz energii odnawialnych,
- wzmocnienie projektów ochrony przeciwpowodziowej tak by realizowane działania rzeczywiście ograniczały ryzyko i zagrożenie, kładąc nacisk na kompleksowe rozwiązania w skali zlewni, a także działania adaptacyjne na obszarach zagrożonych.

Podsumowanie / rekomendacje 2 / z 3

Dla zapewnienia efektywnego i zrównoważonego wyboru:

- uwzględnienie w systemie kryteriów oceny wszystkich projektów rozwiązań promujących zrównoważony rozwój
- ograniczenie listy projektów kluczowych pod względem ich ilości i wielkości alokacji oraz określenie jasnych zasad ich wyboru uwzględniających aspekty zrównoważonego rozwoju i rzeczywiste oddziaływanie regionalne
- powiązanie kryteriów oceny merytorycznej z celami poszczególnych działań i priorytetów oraz wskaźnikami rezultatów,
- przyjęcie dla celów i działań "środowiskowych" adekwatnych wskaźników, mierzących rzeczywiste rezultaty

Podsumowanie / rekomendacje 3 / z 3

Dla ochrony bioróżnorodności:

- zwiększenie alokacji na cele ochrony bioróżnorodności
- dostosowanie zasad finansowania projektów dotyczących ochrony bioróżnorodności do możliwości podmiotów zainteresowanych ich realizacją, m.in. poprzez stworzenie systemowych mechanizmów uzupełnienia wkładu własnego ze środków regionalnych (n.p. WFOŚiGW w Opolu), ograniczenie potrzeby przygotowania kosztownych studiów wykonalności, zapewnienie adekwatnych kosztów koordynacji oraz przyjaznych beneficjentom możliwości finansowania zaliczkowego.

Dziękujemy za uwagę

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU
WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć www.zielonasiec.pl
Fundacja EkoRozwoju www.fer.org.pl

